

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

Затверджено
до друку рішенням вченої ради
факультету захисту рослин
(протокол № 7 від 17.02.2021 р.)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
І ПРОГРАМА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

Харків-2021

Методичні рекомендації і програма науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва.

Розробники:

Л.В. Головань, кандидат с.-г. наук, доцент, завідувач кафедри екології та біотехнології;

І.М. Бузіна, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри екології та біотехнології;

І.В. Непран, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри екології та біотехнології;

Л.М. Коваленко, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

С.В. Шерстюк, кандидат економічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та права;

Л.Д. Зеленська, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Мета і завдання викладацької практики	4
Організація проведення практики	8
Зміст практики	11
Індивідуальне завдання	17
Оформлення результатів науково-педагогічної практики, підведення підсумків, оцінювання практикантів	18
Зміст звіту з науково-педагогічної практики	20
ДОДАТКИ	22

ВСТУП

Програма науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

Науково-педагогічна практика в системі вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні є одним з етапів професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформувати професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Метою науково-педагогічної практики є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, поглиблення і закріплення знань здобувачів наукового ступеня доктора філософії з питань організації і форм здійснення освітнього процесу викладання дисциплін у сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих і практичних дисциплін, здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти (відповідної спеціальності), створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики (технології) навчання.

Предметом науково-педагогічної практики виступають окремі дисципліни професійного і практичного підготовки, що відповідає напряму наукового пошуку докторів філософії та узгоджується з темою дисертаційної роботи.

Основними **завданнями** науково-педагогічної практики є:

- набуття теоретичних знань та практичних умінь і навичок, необхідних для роботи викладачем закладу вищої освіти, зокрема умінь і навичок навчальної, методичної та організаційно-виховної роботи зі здобувачами освітніх рівнів;

- освоєння різноманітних методів, прийомів, форм роботи, сучасних технічних засобів навчання тощо.

- поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання за фаховими та педагогічними дисциплінами, їх практичне застосування в навчально-виховній роботі;

- розширення та поглиблення професійної підготовки, придбання педагогічних якостей викладача;

- вироблення умінь планування навчальної роботи з урахуванням умов конкретного закладу вищої освіти;
- підготовка та проведення занять різних типів із застосуванням різноманітних форм організації освітнього процесу, прийомів і методів навчання, спрямованих на активізацію роботи здобувачів вищої освіти;
- організація навчальної діяльності здобувачів на заняттях;
- виконання освітніх, організаційно-виховних і розвиваючих функцій контролю в навчанні;
- правильне використання умінь і навичок для оцінки знань здобувачів;
- вироблення умінь аналізу і самоаналізу проведеного заняття;
- вивчення практикантами передового педагогічного досвіду, використання отриманих знань для самостійної навчально-виховної роботи зі здобувачами;
- формування у практикантів стійкого інтересу до обраної професії, їх стимулювання до вивчення спеціальних та педагогічних дисциплін, необхідних для роботи;
- визначення професійної придатності практиканта до роботи викладачем у закладах вищої освіти.

Додатковими завданнями науково-педагогічної практики здобувачів є:

- отримання уявлень про діяльність кафедри на посаді науково-педагогічного працівника у період проходження практики;
- впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;
- формування умінь моніторингових досліджень у галузі освіти;
- розвиток умінь у галузі формальної, неформальної і інформальної освіти.
- стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

Процес проходження науково-педагогічної практики скерований на формування у здобувачів наступних компетентностей або їх елементів:

Програмні компетентності:

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати складні комплексні проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення

наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- здатність спілкуватися іноземною мовою.
- здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- здатність працювати в міжнародному контексті.
- здатність працювати автономно.
- здатність розробляти та управляти проектами.

Фахові компетентності:

- здатність до засвоєння концепцій, теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань у сфері екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.
- здатність до формування системного наукового світогляду сучасного природознавства, професійної етики та загальнокультурного світогляду.
- здатність представляти результати власної наукової і науково-технічної діяльності, у тому числі за допомогою наукових публікацій.
- здатність доносити до слухачів сучасні знання та наукові результати власних досліджень, у тому числі в рамках науково-педагогічної діяльності в галузі природничих наук.
- здатність до інтелектуальної творчої діяльності, спрямованої на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.

Програмні результати навчання:

- демонструвати глибоке знання передових концептуальних та методологічних основ природничих наук, що дає можливість переосмислювати та поглиблювати науку про навколишнє середовище.
- демонструвати володіння загальнонауковими концепціями сучасного природознавства.

– спланувати та реалізувати на практиці оригінальне самостійне наукове дослідження, яке характеризується новизною, теоретичною і практичною цінністю та сприяє розв’язанню значущих проблем екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

– формулювати, досліджувати та вирішувати проблеми екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування із застосуванням наукового методу пізнання.

– самостійно розробляти інноваційні комплексні наукові проекти в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.

– застосовувати методи математичного і геоінформаційного аналізу та моделювання сучасного стану та прогнозування змін екосистем та їх складових.

– самостійно використовувати сучасне обладнання для проведення наукових досліджень у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

– спілкуватися, у тому числі іноземною мовою, в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.

– доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, результати власних наукових досліджень, обґрунтування і висновки як у усній так і письмовій формі для різної аудиторії, як на національному так і на міжнародному рівні.

– застосовувати сучасні технології (у т. ч. інформаційні) у науковій та науково-педагогічній і еколоґо-просвітницькій діяльності.

– виявляти лідерські якості, відповідальність та повну автономність під час реалізації комплексних наукових проєктів.

– реалізовувати право інтелектуальної власності на результати наукової і науково-технічної діяльності в рамках наукової етики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Організатором для проходження практики є кафедра екології та біотехнології Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. Базою науково-педагогічної практики може бути випускова кафедра або інші кафедри факультету, на якій виконується проходження практики. Крім того, здобувач може пройти практику на аналогічних кафедрах інших закладів вищої освіти.

Для аспірантів, зарахованих з посад науково-педагогічних працівників, які мають педагогічний стаж, або які поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю, практика рішенням кафедри може бути скорочена або перезарахована (за умови надання позитивної характеристики з місця роботи).

Загальне організаційне, навчально-методичне та наукове керівництво науково-педагогічної практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики здійснюють науковий керівник/керівник практики від кафедри, завідувач кафедри екології та біотехнології та деканат факультету захисту рослин. Безпосереднім керівником науково-педагогічної практики є науковий керівник здобувачів наукового ступеня доктора філософії, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення науково-педагогічної практики;
- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;
- контролює роботу практиканта, відвідує його заняття та інші види роботи зі здобувачами, здійснює заходи щодо усунення недоліків у організації практики;
- оцінює роботу практиканта і готує відгук про його роботу під час проходження практики.

Проведення науково-педагогічної практики передбачає *три етапи*:

- початковий (орієнтовний обсяг становить не менше 1 кредиту ЄКТС);
- основний (орієнтовний обсяг становить не менше 1 кредиту ЄКТС);
- заключний (орієнтовний обсяг становить не менше 1 кредиту ЄКТС).

На *початковому етапі* практикант має:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;
- скласти індивідуальний план проходження практики;
- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в Університеті;
- відвідати заняття провідних викладачів кафедри і факультету.

На *основному етапі* практики практикант має :

- укласти розгорнуті план-конспекти занять, обговорити їх з науковим керівником/керівником практики від кафедри;
- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- провести на належному науково-методичному рівні заняття згідно індивідуального плану;
- організувати та провести для здобувачів захід виховного (позааудиторного, профорієнтаційного) спрямування, засідання наукового гуртка/проблемної групи;
- взяти участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

На *заключному етапі* практикант має:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;
- захистити результати практики у встановленому порядку

По закінченню практики здобувачі повинні подати звітну документацію.

Підсумки науково-педагогічної практики підводять на засіданнях відповідних кафедр.

Графік роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії складається відповідно до розкладу навчальних дисциплін за погодженням з професорсько-викладацьким складом відповідної кафедри.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми, здобувачі наукового ступеня доктора філософії мають набути теоретичних знань і практичних умінь та навичок щодо:

- продукту діяльності – систематизації інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою

курсу у вигляді опорних конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення практичних або семінарських занять;

– процедури діяльності – способу передачі інформації студентській аудиторії через проведення лекційних та практичних (або семінарських) занять згідно графіку освітнього процесу та розробки комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної дисципліни, включаючи організацію самостійної роботи студентів.

Таким чином, під час проходження науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії відбувається відпрацювання практичних умінь і навичок здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення лекційних, семінарських, практичних занять, організації самостійної роботи здобувачів освітніх рівнів.

Вибір дисципліни, з якої відбуватиметься науково-педагогічної практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до напрямку наукових пошуків здобувачів наукового ступеня доктора філософії та у межах тематики дисертаційної роботи.

Практикант зобов'язаний розпочати і завершити практику у визначений термін. Під час практики здобувач зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку. Здобувач повинен якісно виконувати роботу, передбачену програмою науково-педагогічної практики. Здобувач повинен підготувати всі необхідні звітні документи згідно вимог і відзвітуватись за виконану роботу.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження науково-педагогічної практики передбачається проведення практикантом таких видів науково-педагогічної діяльності.

Організаційна робота:

- проведення консультацій з керівником практики з організаційних питань;

- виступ на конференції/круглому столі з коротким аналізом своєї роботи під час практики;

- складання індивідуального плану проходження науково-педагогічної практики здобувачів наукового ступеня доктора філософії на підставі робочих навчальних планів дисциплін і планів роботи куратора академічної групи;

- ознайомлення зі специфікою роботи та організацією освітнього процесу у закладі вищої освіти;

- ознайомлення з документацією, що ведеться у ЗВО (Статутом університету, індивідуальним планом роботи викладача, планом роботи кафедри, планом виховної роботи на факультеті тощо) та з освітніми стандартами (Законом України «Про вищу освіту», Положенням про освітнього процесу ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Положення про організацію навчально-методичної роботи, Положення про практичне навчання здобувачів, Положення про порядок виконання науково-дослідних робіт, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти другого(магістерського) рівня, Положення про забезпечення якості освітньої діяльності і якості вищої освіти, Положення з навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін, Положення про академічні свободи учасників освітнього процесу.);

- знайомство з системою електронного навчання. Аналіз (розробка) лекції за темою дисертаційного дослідження для онлайн-платформи Moodle;

- підготовку і проведення профорієнтаційного заходу згідно плану роботи кафедри (факультету).

Навчальна робота:

- відвідання занять різних типів (лекційного, семінарського та практичного), що проводять викладачі кафедри;

- спостереження та аналіз різних форм навчання у ЗВО;
- розробка, підготовка та самостійне проведення не менше п'яти практичних або семінарських занять;
- розробка, підготовка та самостійне проведення не менше трьох лекційних занять з використанням мультимедійного обладнання для демонстрації презентацій до лекційних занять;
- розробка роздаткового матеріалу (у формі тестових завдань) для письмового опитування здобувачів за визначеною керівником практики темою, проведення опитування за розробленими матеріалами та оцінка його результатів;
- виконання індивідуального завдання;
- проведення інших форм навчальної роботи (організація самостійної роботи студентів, консультацій тощо);
- проведення самоаналізу та самооцінки проведеної навчальної роботи.

Методична робота:

- опрацювання наукової та педагогічної літератури, самоосвіта;
- вивчення досвіду роботи викладачів закладу вищої освіти;
- розробка планів-конспектів лекцій, практичних або семінарських занять, інструкцій до виконання практичних завдань;
- проведення консультацій з керівником практики, участь у роботі науково-методичних семінарів;
- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності;
- ознайомлення з навчальним забезпеченням (навчальна програма дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, теми і плани лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань (для поточного і підсумкового контролю));
- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, інструктивно-методичні матеріали до практичних, семінарських, лабораторних занять, самостійної роботи);
- ознайомлення з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт, інструктивно-методичними матеріалами до їх виконання і захисту.

Виховна робота:

- ознайомлення з планом роботи куратора академічної групи та складання на його основі свого плану, його обговорення;
- знайомство з академічною групою;
- відвідування виховних заходів, кураторських годин;
- визначення теми, форми та терміну проведення кураторської години з урахуванням плану роботи куратора групи, вимог моменту (ювілеї, свята, акції тощо) та власних інтересів;
- розробка, підготовка та самостійне проведення кураторської години;
- активна участь у всій організаційно-виховній роботі групи та факультету;
- проведення індивідуальної роботи зі здобувачами;
- участь у профорієнтаційній роботі кафедри.

Науково-дослідна робота:

- ознайомлення з планом наукової роботи кафедри;
- участь у роботі наукового (методологічного) семінару, конференції кафедри;
- проведення елементів експериментального дослідження за темою дисертаційної роботи;
- проведення наукової роботи зі здобувачами
- участь у залученні здобувачів до наукової роботи, підготовці та проведенні засідання студентського наукового гуртка/товариства/проблемної групи, конкурсу студентських наукових робіт.

Під час проходження науково-педагогічної практики *здобувач* наукового ступеня доктора філософії зобов'язаний:

- отримати необхідну документацію і проконсультуватися з керівником щодо її оформлення;
- своєчасно прибути на базу практики і розпочати виконання її завдань;
- ознайомитися і дотримуватися режиму роботи ЗВО і кафедри, яка є базою практики;
- дотримуватись правил техніки безпеки на базі практики;
- виявляти вихованість, етичну поведінку, культуру спілкування, ввічливість, професіоналізм;

- відповідально відноситися до виконання поставлених перед практикантом керівником науково-педагогічної практики завдань;
- виконати всі обов'язкові види педагогічної діяльності, проявивши при цьому свої професійні знання та навички;
- відповідати за виконану під час проходження науково-педагогічної практики роботу;
- своєчасно оформити звітну документацію про проходження практики і подати її у встановлений термін керівникам практики;
- захистити звіт про виконану роботу.

В обов'язки *керівника* практики входить:

- постановка завдання перед практикантом;
- допомога здобувачу наукового ступеня доктора філософії (у формі консультацій та методичних рекомендацій) при підготовці всіх видів занять та методичних розробок.
- скласти і довести до відома здобувачів наукового ступеня доктора філософії план-графік проходження науково-педагогічної практики;
- перед початком практики перевірити готовність бази практики;
- провести інструктаж практикантів з питань техніки безпеки та охорони праці;
- забезпечити практикантів необхідними документами для виконання програми і завдань практики;
- забезпечувати проходження практики на високому рівні відповідно до програми, контролювати забезпечення нормальних умов праці;
- здійснювати методичне керівництво виконанням здобувачами наукового ступеня доктора філософії програми практики та індивідуального завдання;
- надавати методичну допомогу практикантам щодо розробки планів проведення навчальних занять та інших заходів;
- надавати практикантам консультації з питань проходження науково-педагогічної практики, виконання індивідуальних завдань та оформлення звіту;
- контролювати виконання практикантом усіх перерахованих вище видів науково-педагогічної діяльності (обов'язковою є присутність викладача при проведенні практикантом занять);

- аналізувати й оцінювати подану практикантами документацію про проходження науково-педагогічної практики;
- дати підсумкову характеристику, оцінку-відгук про виконану кожним практикантом роботу;
- у складі комісії брати участь у захисті практикантами результатів науково-педагогічної практики;
- за результатами практики подавати завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики з пропозиціями щодо поліпшення її організації.

Обов'язком *бази практики* є створення умов та можливостей для повноцінного виконання практикантом поставленого перед ним завдання.

Результатом проходження практикантом науково-педагогічної практики є:

- набуття професійних навичок майбутнього викладача дисциплін циклу професійної підготовки різних освітніх ступенів спеціальності 101 «Екологія» у ЗВО;
- формування професійних умінь та навичок, необхідних для успішної роботи у ЗВО;
- практичне засвоєння методики викладання дисциплін циклу професійної підготовки різних освітніх ступенів спеціальності 101 «Екологія» у ЗВО та набуття практичного досвіду;
- спостереження та переймання досвіду роботи наукового керівника науково-педагогічної практики.

Практика здобувачів наукового ступеня доктора філософії проходить у 3 етапи:

Перший етап – ознайомчий. Ознайомлення з базою практики, аналіз науково-методичної бази викладацької діяльності кафедри, кадровим складом, посадовими обов'язками співробітників, планами роботи, основною документацією. Вивчення правил внутрішнього трудового розпорядку і режиму роботи кафедри. Формування уявлень про сутність викладацької роботи у ЗВО. Ознайомлення із сучасним рівнем педагогічної діяльності у ЗВО. Вивчення робочих програм навчальних дисциплін, що викладаються кафедрою.

Другий етап – основний. Участь у викладацькій діяльності кафедри екології та біотехнології; участь в організаційно-виховній роботі зі здобувачами. Ознайомлення з конкретними темами лекційних, практичних і семінарських занять навчальних дисциплін, закріплених за кафедрою, що викладаються в поточному семестрі. Відвідування занять провідних викладачів кафедри. Підготовка планів-конспектів і проведення трьох лекційних занять. Підготовка планів-конспектів і проведення п'яти практичних або семінарських занять. Опанування передових технологій викладацької діяльності. Формування і розвиток навичок педагогічного спілкування з викладачами та здобувачами. Керівництво навчальною діяльністю студентського колективу; формування вмінь професійно реагувати на зміну обставин, самостійно приймати рішення і бути за них відповідальним. Підготовка плану-конспекту і проведення кураторської години. Застосування різних видів, форм і ефективних методів організаційно-виховної роботи зі здобувачами освітніх рівнів. Вивчення психологічного клімату у студентському колективі, індивідуальних психологічних особливостей окремих здобувачів.

Третій етап – підсумковий. Аналіз ефективності викладацької діяльності. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії готують звітну документацію, яку захищають на звітній конференції. Можливе залучення практикантів до різних форм контролю знань здобувачів. Участь в обговоренні відкритих навчальних занять викладачів кафедри. Розробка і подання керівництву кафедри своїх пропозицій щодо підвищення ефективності навчально-виховної роботи.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Виконання здобувачами наукового ступеня доктора філософії індивідуальних завдань є важливим етапом у вирішенні основних завдань науково-педагогічної практики. Індивідуальне завдання розробляється керівником практики і видається кожному практиканту.

Зміст індивідуального завдання повинен відповідати цілям і завданням освітнього процесу. Крім того, індивідуальне завдання повинно відповідати здібностям та теоретичній підготовці здобувача наукового ступеня доктора філософії.

Консультавання та контроль виконання індивідуального завдання здійснюється керівником практики.

Індивідуальні завдання для здобувачів наукового ступеня доктора філософії повинні бути доволі складними, передбачати творчий, пошуковий підхід. Це може бути, наприклад, розробка детального нетрадиційного заняття – диспуту, сюжетно-рольової гри, колоквиуму тощо. Важливо, щоб протягом практики відбулась апробація розробленого сценарію і було виявлено, наскільки доцільно розрахований час на окремі структурні елементи, ефективні використані методики, сформовані вміння та навички практиканта.

Індивідуальне завдання може також передбачати розробку практикантом певної науково-методичної теми, присвяченої проблемам викладання у вищій школі, актуальним проблемам екології в Україні та світі в цілому.

ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ, ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ, ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКАНТІВ

Після закінчення терміну практики здобувачі наукового ступеня доктора філософії звітують на кафедрі про виконання її програми. Загальна форма такої звітності – подання письмового звіту з відгуком керівника практики з оцінкою діяльності практиканта та подальший захист. Зразок оформлення титульної сторінки звіту надано у додатку А.

Письмовий звіт за результатами практики подається в установлений термін (протягом тижня після її закінчення) керівнику практики для перевірки, рецензування і допуску до захисту.

У звіті практикант зазначає характер і обсяг виконаних завдань, викладає результати своєї педагогічної діяльності, формулює власні пропозиції, робить аргументовані висновки, висловлює певні зауваження та побажання.

Розділи та окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовні й оформлені відповідно до стандартів оформлення звітів наукових досліджень.

Керівник практики у відгуку характеризує рівень дисциплінованості практиканта, його морально-ділові якості, основні види виконаних робіт, оцінює педагогічну діяльність практиканта, її значення для формування вмінь і навичок майбутнього викладача, якість оформлення звітної документації, висновки та пропозиції щодо оцінки проходження практикантом науково-педагогічної практики.

Після перевірки поданого звіту керівником практики і його позитивної оцінки, зафіксованої у відповідному відгуку, звіт публічно захищається практикантами. У процесі захисту здобувач наукового ступеня доктора філософії має охарактеризувати виконану науково-педагогічну роботу і відповісти на запитання членів комісії стосовно різних аспектів його діяльності під час науково-педагогічної практики та опрацьованої теми індивідуального завдання.

Здобувачі наукового ступеня доктора філософії можуть подати свої пропозиції щодо вдосконалення проведення науково-педагогічної практики та обґрунтувати їх доцільність.

При захисті звіту про проходження практики оцінюються вміння аргументовано висловлювати власну думку; використовувати і

оперувати науковою і методичною термінологією; працювати з науковою і методичною літературою, складати тези; систематизувати і узагальнювати потрібний матеріал; формулювати висновки і розробляти рекомендації щодо вдосконалення освітнього процесу; використовувати дані емпіричного характеру; використовувати здобуті фахові знання у викладанні навчальних дисциплін.

Підсумкова оцінка роботи під час науково-педагогічної практики залежить від оцінки його педагогічної діяльності, якості виконання письмового звіту та своєчасності подання необхідних документів, виконання індивідуального завдання, усного захисту результатів практики (доповіді та відповідей на запитання членів комісії).

Підсумки науково-педагогічної практики є предметом розгляду на засіданні кафедри. Керівники практики звітують про результати проходження практики здобувачами наукового ступеня доктора філософії, обговорюються претензії та побажання практикантів, висловлюються пропозиції щодо поліпшення організації науково-педагогічної практики, урізноманітнення засобів її проведення, використання сучасних методик і передового досвіду.

ЗМІСТ ЗВІТУ З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

1. Щоденник практики (Додаток 1).
2. Звіт практики (Додаток 2).
3. Бланк контролю якості проведення навчального заняття (Додаток 3).

4. Розробка трьох лекцій (лекція має містити тему, план, мету (навчальну, розвиваючу, виховну), методи викладання, міждисциплінарні зв'язки, обладнання, перелік демонстраційного та роздаткового матеріалу, список рекомендованої літератури для вивчення теми (13–15 джерел), основний текст лекції, який має включати загальний теоретичний матеріал, тези для конспектування, а також цікаві факти, додаткову інформацію за темою, питання для інтерактивної роботи зі здобувачами під час заняття; перелік питань для самоперевірки знань здобувачів за темою лекції).

4. Розробка 15–20 тестових завдань (з однією правильною відповіддю) до лекцій для перевірки рівня засвоєння матеріалу здобувачами.

5. Розробка п'яти практичних або семінарських занять (основні складові: назва, мета (навчальна, розвиваюча, виховна), перелік питань для обговорення (7–10 питань), рекомендований список джерел для підготовки здобувачів до заняття, практичні завдання. Вищим балом оцінюється розробка нестандартного заняття).

6. Розробка кураторської години.

7. Висновки щодо проходження практики (період проведення практики, за яким викладачем та дисциплінами був закріплений практикант, які були проведені аудиторні заняття зі здобувачами (тема, дата, час, аудиторія), яка надана допомога викладачу в організаційно-виховній роботі зі здобувачами, загальні враження під час проходження практики (позитивні та негативні моменти практики, оцінка рівня підготовки практикантів до проходження викладацької практики)).

8. Індивідуальне завдання.

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали щоденник практики і надали звіт про проходження практики.

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданих звітних документів, а також висновків, які відображені у відгуку-характеристиці керівника практики.

Підсумковий контроль з науково-педагогічної практики відбувається у формі заліку (захист звіту). При визначенні підсумкової оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, методичної, організаційної), передбачених програмою практики.

Критерії оцінювання роботи аспірантів-практикантів:

Результати практики оцінюються за 100-бальною шкалою, наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання результатів проходження науково-педагогічної практики

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
66–74	D	задовільно	
60–65	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ДОДАТКИ

Додаток А

**Міністерство науки і освіти України
Харківський національний аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва**

ЩОДЕННИК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

галузі знань _____

спеціальності _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

(назва факультету)

Кафедра _____

Харків – 20__

Календарний графік проходження науково-педагогічної практики

№	Назви робіт	Тижні проходження практики				Відмітки про виконання
		1	2	3	4	

Керівник практики: _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Робочі записи під час практики

Дата	Зміст виконаної роботи

**Міністерство науки і освіти України
Харківський національний аграрний університет
ім. В.В. Докучаєва**

Факультет захисту рослин

Кафедра _____

З В І Т

про проходження науково-педагогічної практики
здобувача освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

галузі знань _____

спеціальності _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Термін проходження практики: з «___» _____ 20__ р.

по «___» _____ 20__ р.

Оцінка: за національною шкалою _____
(прописом)

Керівник практики _____
(вчене звання прізвище та ініціали) (підпис)

«___» _____ 20__ р.

Здобувач _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

«___» _____ 20__ р.

Харків – 20__

БЛАНК КОНТРОЛЮ
якості проведення навчального заняття

Факультет _____

Дисципліна _____

Вид і мета заняття _____

Курс, група _____

Були присутні на занятті _____ здобувачів

Наявність тексту (проспекту) лекцій чи лабораторно-практичного заняття _____

Методичний рівень _____

Доступність викладення матеріалу _____

Активізація роботи студентів _____

Кількість заданих здобувачам питань _____

Загальна характеристика та оцінка заняття _____

« ___ » _____ 20__ р.

Викладач з яким працює практикант _____

Укладачі: *Головань Лариса Володимирівна*
Бузіна Ірина Миколаївна
Непран Ірина Володимирівна
Коваленко Любов Миколаївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
І ПРОГРАМА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА
ФІЛОСОФІЇ**

**Методичні рекомендації і програма науково-педагогічної
практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії
Харківського національного аграрного університету
ім. В.В. Докучаєва**

Редактор
Коректор
Комп'ютерний набір і верстка – Л.В. Головань

Підп. до друку 19.02.2021. Формат 60×84/16. Гарнітура Таймс.
Друк офсетний. Обсяг: 1,6 ум. друк. арк.; 1,6 обл.-вид. арк.
Тираж 100. Замовлення №

Виробник – редакційно-видавничий відділ Харківського національного
аграрного університету ім. В.В. Докучаєва. 62483, Харківська обл.,
п/в „Докучаєвське – 2”, навчальне містечко, тел. 99–72–70.
E-mail: office@knau.kharkov.ua

Виготовлювач – дільниця оперативного друку ХНАУ

